

Panorama fra luften i 1955

Foto: Scrøder, Sverresborg Trøndelag Folkemuseum

Adresseavisa 16.07.1945:

**«Havna liksom Domkirken
vil vi aldri bli ferdig med.»»**

1. The main body of the town
2. The main body of the town
3. The main body of the town
4. The main body of the town
5. The main body of the town
6. The main body of the town
7. The main body of the town
8. The main body of the town
9. The main body of the town
10. The main body of the town

North

Just over point
by light house

Notes on the map:
The plan of the town is taken from a
survey made in 1780 by the
Hon. John Mordaunt, Esq.
The plan is drawn to the scale of
1 inch = 100 yards.
The plan is drawn by
John Mordaunt, Esq.
1780

John Mordaunt
1780

Trondheim

fra «Norge fremstilt i bilder 1846-48», Digitalarkivet

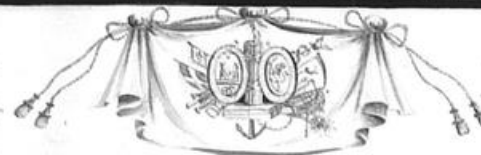

PROSPECT AF *Studen* =

1781. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1782. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1783. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1784. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1785. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*

1786. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1787. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1788. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1789. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1790. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*

Trondhjem

1791. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1792. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1793. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1794. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1795. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*

; NORGE.

1796. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1797. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1798. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1799. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*
 1800. *Udgivet af den kongelige danske Gesandte i Trondhjem.*

TRONDHJEM

Maalestok 1:10,000.

1898.

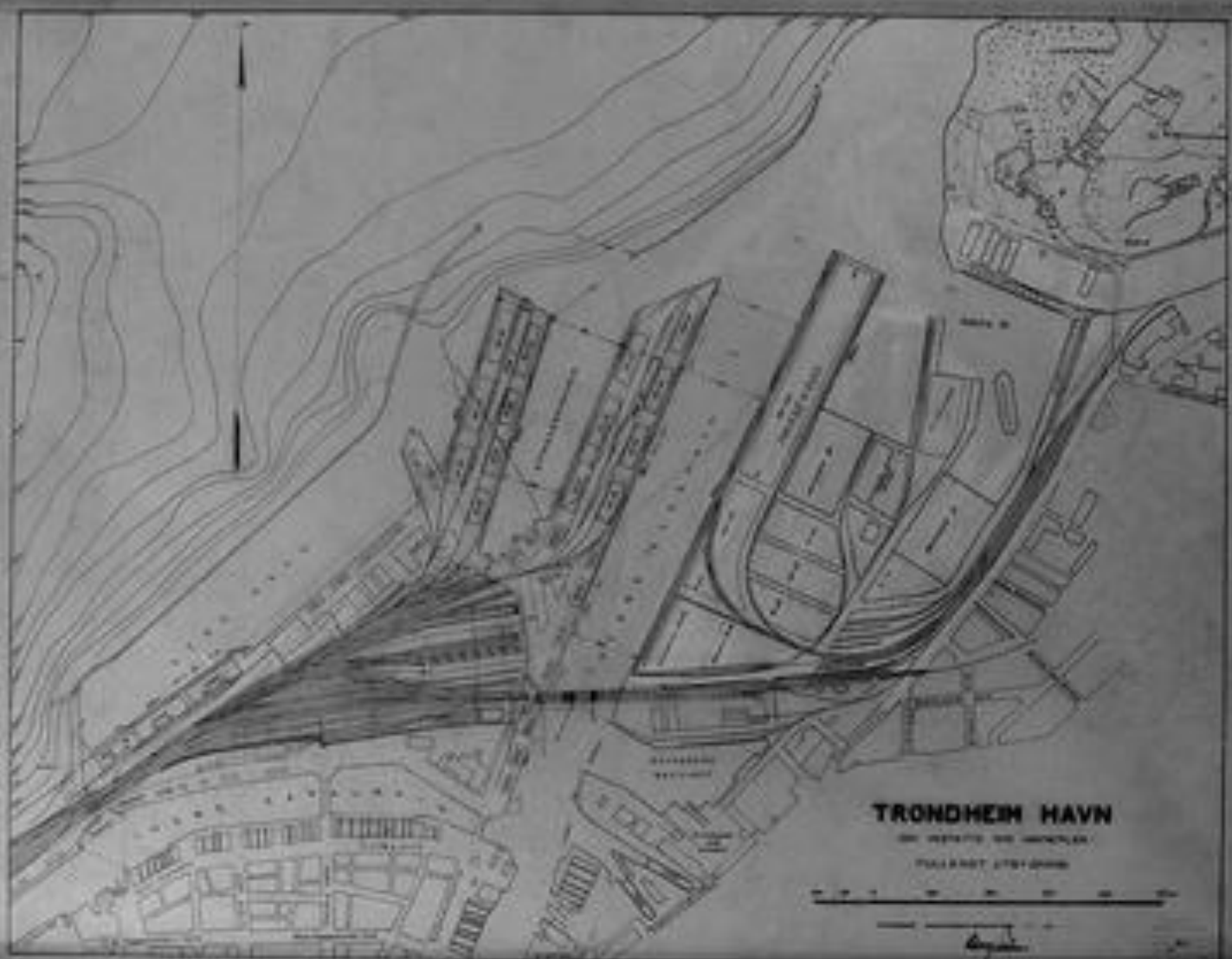
LADHAMMEREN

Fortegnelse
over
offentlige bygninger etc. med hen-
visning til deres beliggenhed.

1. Bispegården F 6.
2. Exerchuset F 6.
3. Hovekræften F 4.
4. Jernbanestationen D 7.
5. Karolinen godstasjon E 5.
6. Stændens godstasjon E 4.
7. Kongsgården G 6.
8. Postkontoret F 7.
9. Stiftarkivet F 6.
10. Stiftgården E 6.
11. Telegrafstationen F 7.
12. Toldboden E 7-8.
13. Strafanstalten F 5.
14. Brandstationen F 7.
15. Børsen F 7.
16. Gasværket F 5-6.
17. Politikammeret F 6.
18. Rådhuset F 7.
19. Telefonstationen F 6.
20. Thjems kom. sygehus F 4.
21. Thjems sindssygehus F 5.
22. Thjems alderstret E 1.
23. Videnskabernes selskab F 6.
24. Julekollet G 6.
25. Tvangsarbejdsanstalten H 7.
26. Distrikthospitalet Thjems H 7.
27. Thjems f. ældre ans. H. 6.
28. Thomas Angells hus H 7.
29. Angellstuerne F 4-5.
30. Fængtstuen F 5.
31. Hospitalet E 5.
32. St. Jørgenhuset F 7.
33. Dampskibskontoret F 6.
34. Hans Nissens arbejdsstue F 6.
35. Carl Johans arbejdsstue F 5.
36. Harmonien F 3.
37. Hjorten, lyststue F 3.
38. Theatret F 6.
39. Cirkus F 6.
40. Ridestuen F 5.
41. Thjems bærstue F 7.
42. Baklandets asyl F 7.
43. Thjems asyl F 3.
44. Sanktens G 6.
45. Vor Frue kirke F 7.
46. Thjems kirke F 4.
47. Balle kirke E 8.
48. Hospitalet F 5.
49. Jesu Hertes kirke F 3.
50. Norges bank E 7.
51. Nordens kreditbank E 7.
52. Privatbanken E 7.
53. Handelsbanken E 7.
54. Thjems sparebank F 7.
55. Hjortepoethet F 6.
56. Dampskibskontoret F 6.
57. Svanespothet F 6.
58. Ørnespothet E 8.
59. Harmonien E 7.
60. Britannia hotel E 7.
61. Grand hotel E 7.
62. Vestre folkebad E 7.
63. Skandinavi hotel E 7.
64. Thjems folkebad E 8.
65. Thjems varmestue E 7.
66. Badstuen i Harmonien F 6.
67. Sanktens D 6.
68. Tekniske læreanstalt F 7.
69. Tekniske skole F 6.
70. Tekniske skole F 6.
71. Tekniske skole F 6.
72. Tekniske skole F 6.
73. Tekniske skole F 6.
74. Tekniske skole F 6.
75. Tekniske skole F 6.
76. Tekniske skole F 6.
77. Tekniske skole F 6.
78. Tekniske skole F 6.
79. Tekniske skole F 6.
80. Tekniske skole F 6.
81. Tekniske skole F 6.
82. Tekniske skole F 6.
83. Tekniske skole F 6.
84. Tekniske skole F 6.
85. Tekniske skole F 6.
86. Tekniske skole F 6.
87. Tekniske skole F 6.
88. Tekniske skole F 6.
89. Tekniske skole F 6.
90. Tekniske skole F 6.
91. Tekniske skole F 6.
92. Tekniske skole F 6.
93. Tekniske skole F 6.
94. Tekniske skole F 6.
95. Tekniske skole F 6.
96. Tekniske skole F 6.
97. Tekniske skole F 6.
98. Tekniske skole F 6.
99. Tekniske skole F 6.
100. Tekniske skole F 6.

KART
over
KOLONIEN
(LADAMOEN)
Maalestok 1:3000.

Flyfoto av ytre havn i 1955

Foto: Scrøder, Sverresborg Trøndelag Folkemuseum

Arendal, byen på holmene

Ca 17745-55, Jan Neuwert, Aust-Agder museum

Arendal og Constitutionen i havnen

Fra «Norge fremstilt i bilder 1846-48», Digitalarkivet

Lærdalsøyri

Foto: Guri Dahl, Riksantikvaren

Jernbanenettet i 1883

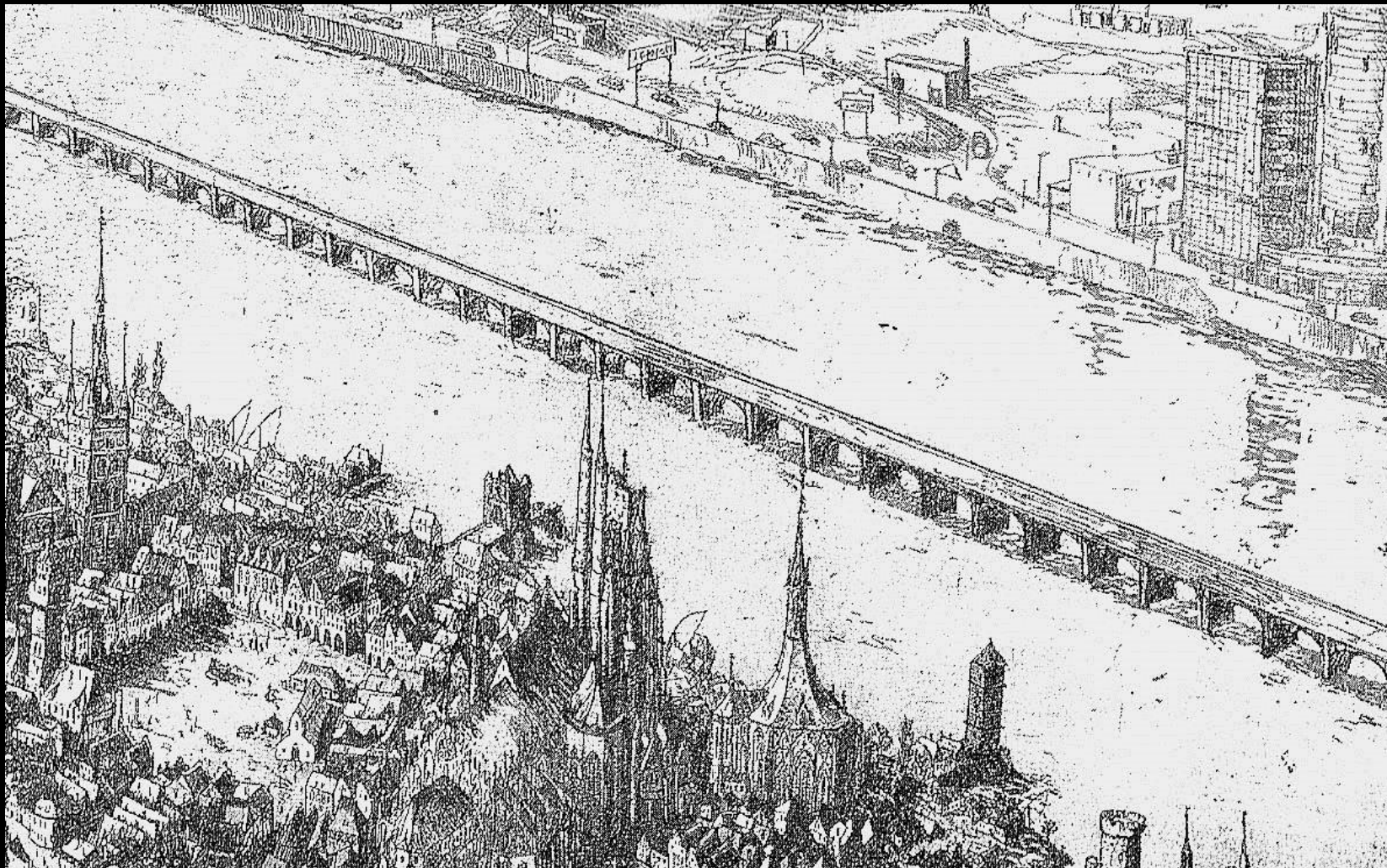

Ausgeführt in der geographischen Anstalt von J. J. Arndt in Leipzig.

1. Schwedische Staatsbürgerschaft

14. Wurungliche Staatsbürgerschaft

Manche andere schwedische Fabrik und Privatbank mit eigenen Verwaltungen, deren

Illustrasjon: Broen av Jan Soucek, Praha

Et eller annet sted...

Eksempel: Turistenes møte med Kirkenes når de går av hurtigruta.

Foto: Anne Cecilie Sølvberg-Louison

Stathelle

Sted viktigere enn lønn

■ Dette er viktigst for lederne

Nordmenn som søker lederjobber, velger jobb etter sted, ikke lønn.

KRISTIN JONASSEN NORDBY

Stedet hvor arbeidsplassen befinner seg og ansvarsnivå er det viktigste for folk som søker lederjobber. 81 prosent rangerer arbeidssted som svært viktig eller viktig når de søker jobb. 76 prosent trekker frem ansvarsnivå. Det kommer frem i en undersøkelse blant jobbsøkere på Finn.no.

67 prosent av lederkandidatene mener lønn er viktig, og kun 34 prosent mener bransje er viktig når de søker jobb.

Typisk norsk. Guri Larsen, direktør i Adecco Select, jobber med rekruttering av ledere, og mener det er typisk norsk å være stedbundet.

– Nordmenn er lite mobile når det gjelder å jobbe utenlands, langt mindre enn i andre land. Vi er tradisjonsbundne og kanskje litt trauste. Det er en del av den norske kulturen. I tillegg er vi flinke til å prioritere familie og venner ved siden av jobb, sier hun.

Larsen mener at grunnen til at mange nordmenn ikke vil flytte på seg skyldes at arbeidsledigheten er lav. – Det er mindre konkurranse om jobbene, og vi kan tillate oss å være mer kresne, sier Larsen.

Dette er viktig

Present av lederne som rangerer disse kriteriene som «viktig» eller «svært viktig» når de søker lederstillinger:

Sted: 81 prosent

Ansvarsnivå: 76 prosent

Lønn: 67 prosent

Firma: 58 prosent

Bransje: 34 prosent

Størrelse på firma: 29 prosent

Antall reisedager: 26 prosent

Stillingstittel: 21 prosent

Antall medarbeidere du er leder for: 14 prosent

Kilde: Finn.no

Aftenposten fakta

Sjekk våre guider

På ap.no/job/guide finner du flere tips og råd om hvordan du klatrer på karrierestigen, hvordan du vinner jobbintervjuet og hvordan du skal håndtere konflikter på jobb

Aftenposten.no

Thorleif Solstad

Karrièreeksperten mener jobbmarkedet i Norge kan bli for statisk.

– Det er en fordel med stabilitet, men hvis det går over en grense, er det ikke bra. Det fører til at bransjer ikke får utvekslet verdifull kompetanse fordi folk ikke tør å flytte på seg. Dette hindrer fornyelse, sier han

Hjemmekjære. – Det er litt overraskende, og tyder på at nordmenn har sterke bånd til stedet hvor de bor. Mange ledere er etablert med familie, noe som gjør det mindre aktuelt å flytte på seg, sier Eirik Bache-Wiig, administrerende direktør i Finn jobb.

Han mener det tyder på at lederkandidatene allerede har et lønnsnivå de er fornøyd med.

Av de spurte har 24 prosent topplederstillinger i dag, mens 40 prosent er mellomledere. Hovedandelen jobber innen IT og varehandel.

Videre er 40 prosent på jakt etter topplederstillinger, mens 41 prosent ønsker å skifte stilling i løpet det neste halvåret.

sagt til Aftenposten at nordmenn trives der de er.

– Få nordmenn ønsker å flytte på seg geografisk, sier han.

Bevaring og utvikling

- Før ca. 1975 - *vern eller utvikling*
- I kjølvannet av arkitekturvernåret i 1975 vokste det frem et behov for å ta tak i både *vern og utvikling* (side om side)
- Fra 1990-tallet ble det stadig mer aktuelt å arbeide med integrerte løsninger som *vern gjennom utvikling* (kulturarven som ressurs)
- I dag en voksende erkjennelse av *utvikling gjennom vern* (kulturarv som ressurs og motor i utviklingen)

Signaler om fremtidig byutvikling

«Miljøvennlig by- og tettstedsutvikling forutsetter at ny utbygging i hovedsak skjer gjennom fortetting, transformasjon og mer effektiv bruk av arealer innenfor byggesonen».

Regjeringen.no

Frem mot 2030 kan de største byområdene få en vekst på opp mot 30 %

Fotos: Union Eiendom og Arne Holm, NIBR

Papirbredden, Drammen

Utfordringer ved kraftig byvekst:

- Rask utvikling - komplekse saker
- Utbyggerstyrt - begrenset fokus
- Prosjekter som tar fra byen uten å gi noe igjen
- Manglende helhetssyn
- Demokratisk underskudd

Det er forskjell på
byutvikling og eiendomsutvikling

[illegible]

Visjon

Våre historiske byer er bevart for framtiden med sin egenart og variasjon.

De homogene bysentra skal være bevart med kvalitet slik at:

- opplevelsesverdiene ikke er forringet
- at de er attraktive, levende bymiljøer
- den eldre bebyggelsen er i bruk

Hva ønsker vi? Hva er målene?

Byer med:

- tidsdybde
- fortid - nåtid - framtid
- tilhørighet
- særpreg
- god folkehelse
- gode møteplasser
- bærekraft

God bruk, gjenbruk og egenskaper som rører ved noe i oss...

- Kunnskap
- Vitebegjær
- Historie
- Forståelse
- Gjenkjennelse
- Overraskelse
- Nysgjerrighet
- Fantasi

OPPLEVELSE
Bruk
Kunnskap

Anbefalinger:

- ✓ Tidlig, tydelig og løsningsorientert forvaltning
- ✓ Dialog, prosess og medvirkning
- ✓ Forutsigbarhet, prioritering, avklare verdi og kvaliteter
- ✓ Kunnskap, analyser og kartlegging
- ✓ Virkemidler: Plan- og bygningsloven, NB-registeret og kulturhistorisk stedsanalyse DIVE
- ✓ Ulike former for bevaring

Transformasjonsområder

tidligere industri, verft og havneområder

- Her bør kulturhistorisk viktige bygninger og strukturer gjenbrukes. De vil gi området særpreg, kvaliteter og historisk tidsdybde.
- Sammenhengen til omkringliggende områder skal ivaretas visuelt, og tilgjengelighet sikres.
- I gamle havneområder er det viktig at eldre kaianlegg, bryggefronter, pullerter, kraner mv. søkes ivaretatt som historiefortellende elementer.
- Veteranbåter bør plasseres i havna på måter som muliggjør funksjonell bruk og som synliggjør båtene i havnemiljøet.

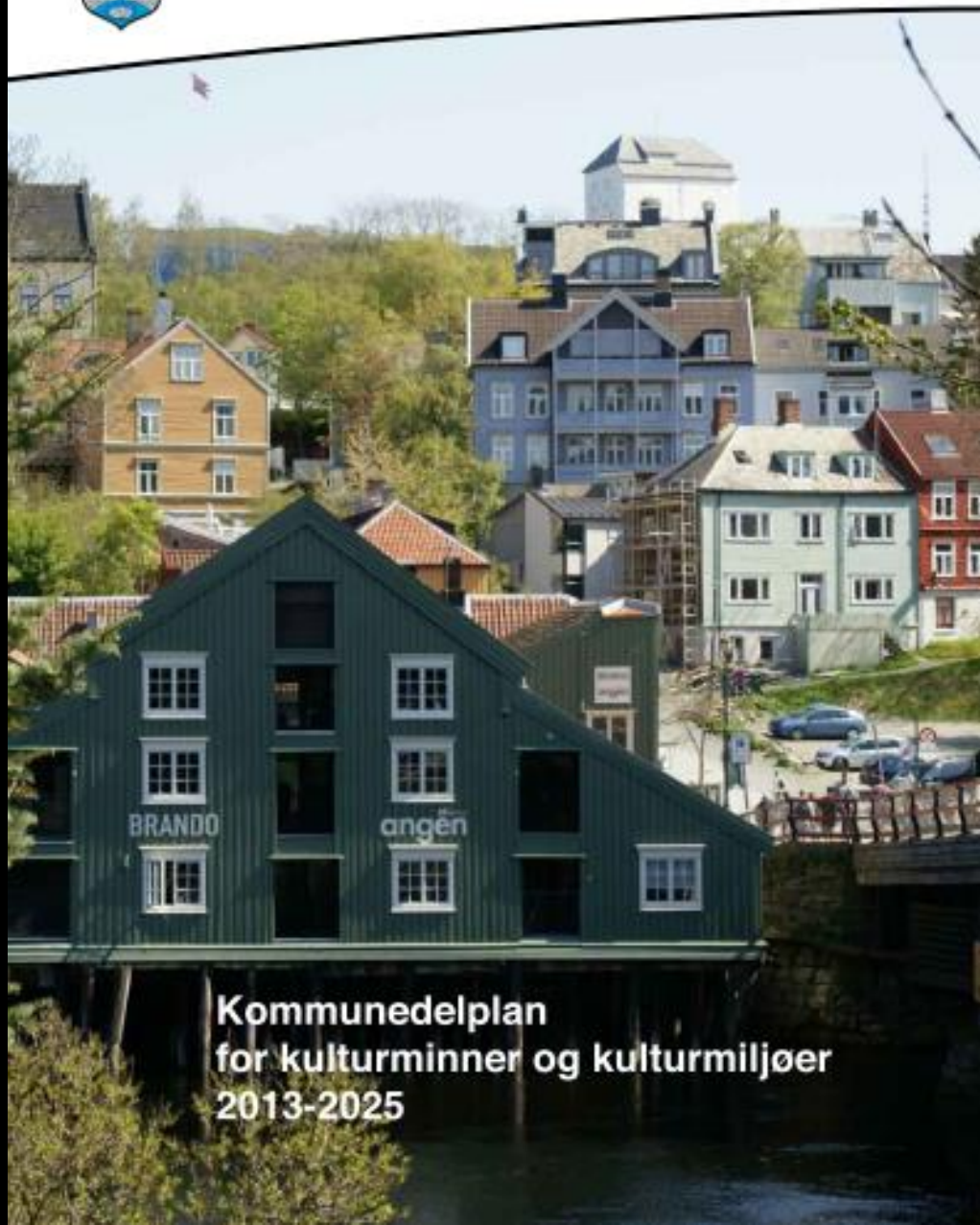
Målgrupper - offentlig forvaltning på alle nivåer:

- Kommunene har et primæransvar for å forvalte kulturmiljøer og kulturminner gjennom arealplanlegging og byggesaksbehandling.
- Fylkeskommunene har ansvar for regional utvikling og de skal se til at regionale kulturminneinteresser blir ivaretatt.
- Staten har et overordnet og Riksantikvaren har et særskilt ansvar for at den statlige kulturminnepolitikken blir iverksatt.
- Strategien er også informativ og nyttig for utbyggere, eiendomsutviklere og andre aktører om faglige prioriteringer, virkemiddelbruk og samhandling.

TRONDHEIM KOMMUNE

**Kommunedelplan
for kulturminner og kulturmiljøer
2013-2025**

Særlig relevante statlige føringer:

- *Nasjonal verneplan for fartøy (2010 - 2017)*

Riksantikvaren

Avsnitt 3.2 Havnefasiliteter - strategi:

Styrke fartøyeieres rett til havnefasiliteter og legge bedre til rette for samlede, helhetlige kulturmiljøer.

Titak:

Arbeide mot andre statlige myndigheter for å sikre gode rammevilkår for vernede fartøy i havner, og arbeide for fritak fra avgifter.

- *Kystverkets Landsverneplan for maritim infrastruktur*, utkast Kystverket 2009 - slutføres nå

Vern gjennom bruk gammelt og nytt

Bjørvika Oslo, juli 2014

Foto: Ingun B. Amundsen

Rockheim - gammelt + nytt

Bryggen i Tønsberg - eksempel på vellykket verdiskaping på historisk grunn

”Bryggen var som hånd i hanske for å etablere bevertningssted. Miljøet fremsto som svært attraktivt. ”

Bryggen i Tønsberg

”Autentiske miljøer er alltid et fortrinn for etablering av bevertning og rekreasjon. ”

”Det kunne ikke blitt bedre. ”

Kilde: NIBR-rapport 2015:23 ved Arne Holm

Perspektiver på verdiskaping

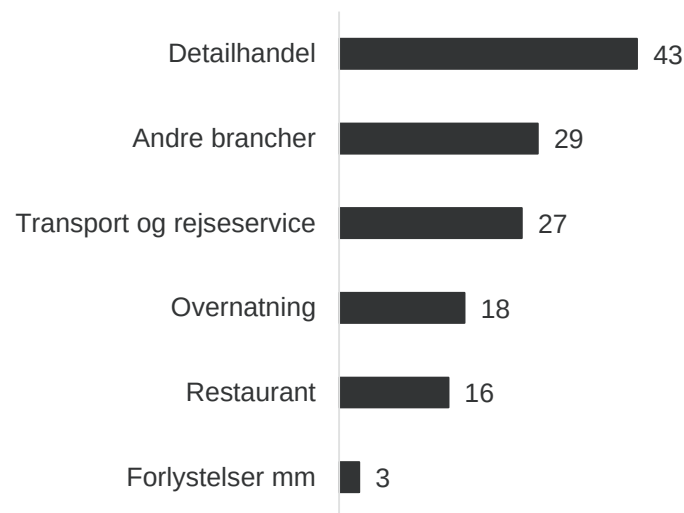
- (1) **Verdiens nedslagsfelt:** Privat- og eller samfunnsøkonomisk gevinst.
- (2) **Ringvirkninger:** Kvalitative, som identitetsskaping, merkevarebygging, historisk verdi, informasjonsverdi, kunnskapsverdi, opplevelsesverdi, med videre, eller kvantitative, som inntjeningsevne, gjenbruk eller ny bruk.
- (3) **Tidsperspektivet:** Kort eller lang tidshorisont for økonomisk bærekraft til prosjektet.

NIBR-rapportene 2015:23 og 2016:7 ved Arne Holm

I Ribe tiltrækker bygningsarv turister og skaber lokal vækst

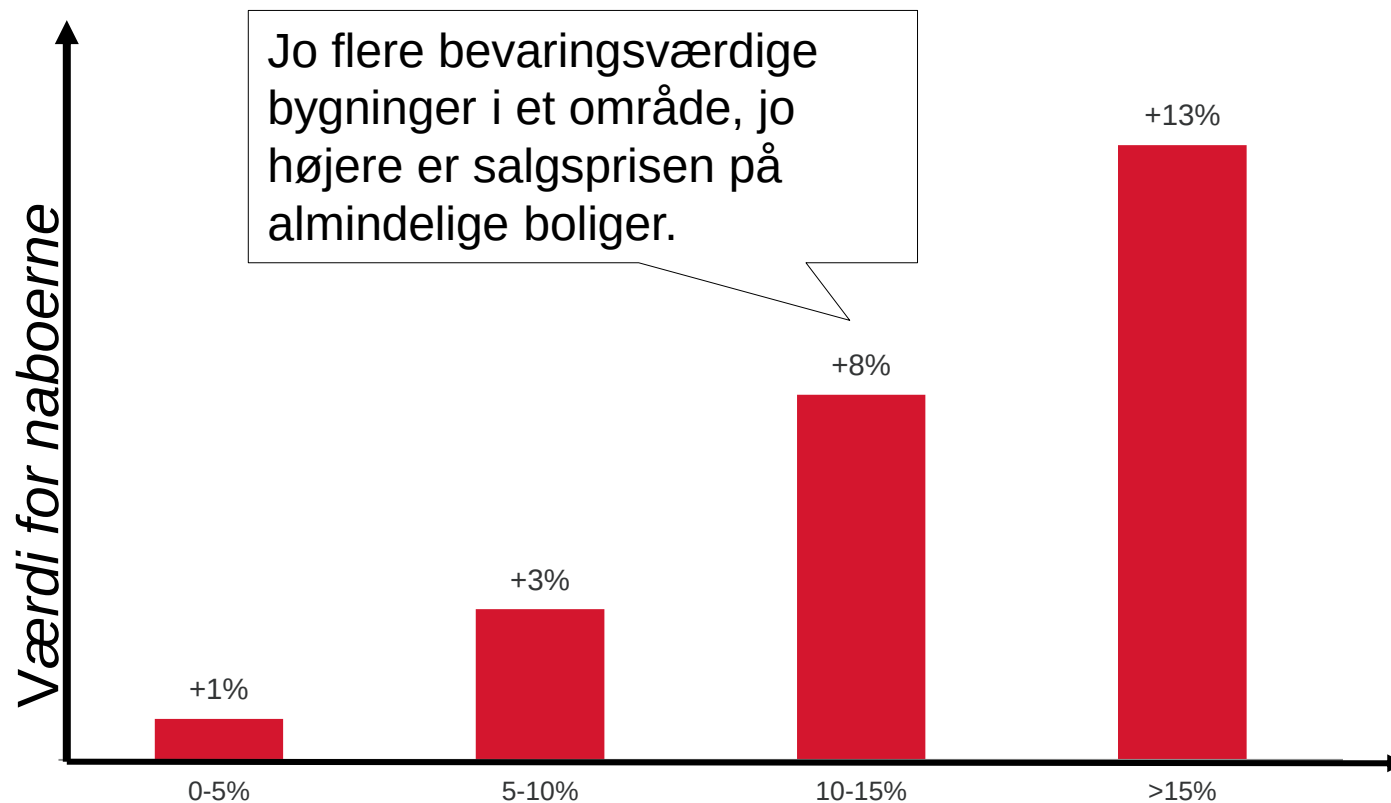

- 2/3 af overnatninger i Ribe skyldes bygningsarv.
- Ribes årlige turismerelaterede omsætning grundet bygningsarven er 92 mio. kr.
- Bygningsarven skaber grobund for 136 arbejdspladser lokalt.
- Bygningsarven giver 14 mio. kr. i kommunal indtægt.

Kulturmiljøer er attraktive at bo i – og det smitter af på boligpriserne

Realdania

Andel af bygningerne i et område, der har høj bevaringsværdi

Offentlig rom. Det er nødvendig med et løft for å sette gater og plasser i våre byer i stand til å fylle rollen som helt sentrale arenaer for utviklingen av det norske samfunn og demokrati.

Våre nasjonale gater og plasser

Kronikk

Jørn Holme
riksantikvar

Terje Moe Gustavsen
veidirektør

Gater og plasser har til alle tider formet norske byer og gitt dem identitet. Folk kjenner seg igjen i sin lokale gate, de møtes på fortauet og på torget, til hverdag og fest. Har vi forstått de offentlige rommenes betydning for byutviklingen og for det livet som leves i byer og tettsteder? Hvordan kan vi planlegge bedre byer for fremtiden, der en slik kunnskap legges til grunn?

+ Byen som knutepunkt

Byer har vært anlagt og har utviklet seg i knutepunkter der veier møtes, elver krysses eller en havn knytter land og utland sammen, der dalen møter flatlandet, der en festning gir beskyttelse. Veien inn til byen omdannes til gate der husfasadene ligger tettere, der aktivitet og samhandling blir mer intens. Gatene krysser andre gater, former plasser, gir rom for maktens brøyinger og for det allmenne til hør

ne og plassene som sosiale arenaer står foran en oppblomstring. Biltrafikken dempes eller fjernes for at folk igjen skal kunne ferdes fritt ute, skal kunne møtes, snakke sammen uten å overdøves, sitte ned på benker eller utekafeer, eller bare være til stede, alene eller sammen med andre. Det er kanskje ikke overraskende at dette er en utvikling vi nå også ser i norske byer. Folk har kanskje mer tid utenom arbeid og hjem, vi reiser i andre land og opplever gleden ved det sosiale og kulturelle livet ute i det offentlige rommet.

Offentlige rom

Det er ikke bare i hverdagene, i sommerdagene og de tidlige høstkveldene at vi ser gaterommenes betydning. Kommunevalget utspilles fra stands og folkemøter på torgene. 17. mai-togene markerer hovedgater og byens akser. Demonstrasjoner og markeringer foregår i det offentlige rommet, ikke bare når regimer utfordres i verdensmetropolene men også, på fredeligste vis, i vårt eget land. Vi så nylig, etter terrorangrepet 22. juli, hvorledes folk samlet seg på gater og torg i norske byer, impulsivt omdannet med blomster og lys til samfunnets viktigste arenaer for samvær, seremoni og markering av medfølelse og fellesskap.

Den amerikanske sosiologen Richard Sennett har definert byen som «det stedet der du møter den fremmede». Det er ute i

17. mai-togene markerer

PETER BUTENSCHØN og GURI DAHL (foto)

NORSKE GATER OG PLASSER

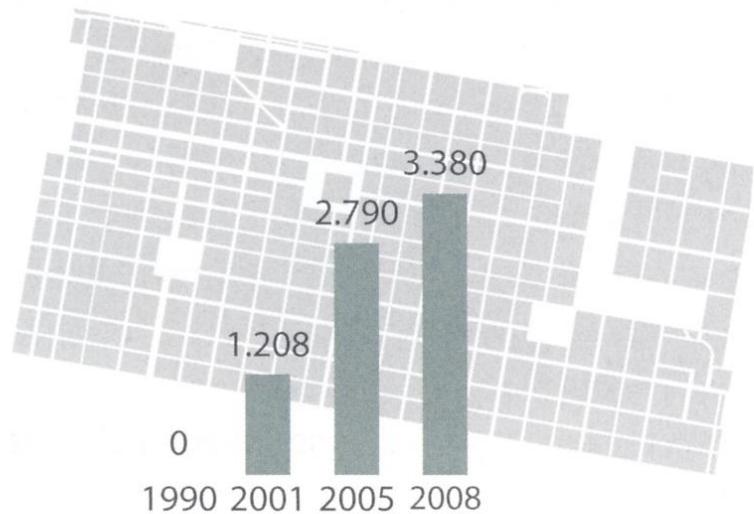
VÅRE VIKTIGE BYROM GJENNOM 200 ÅR

press

Fritidens by

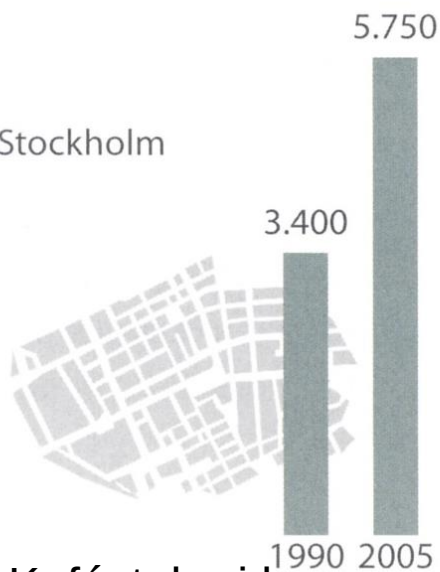
Philadelphia

Perth

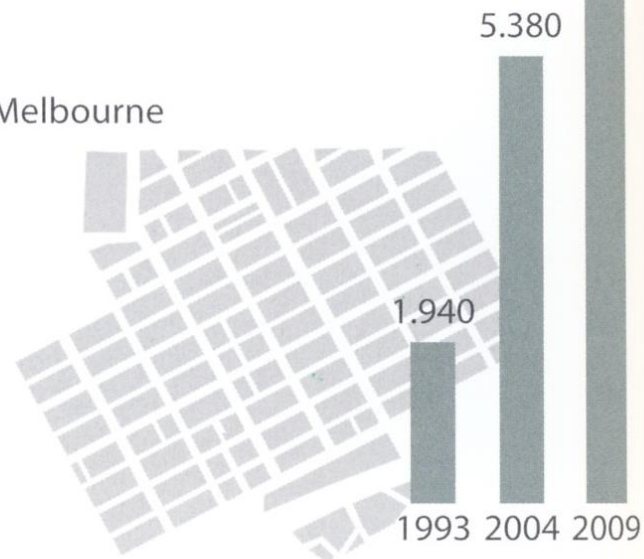
Stockholm

København

Melbourne

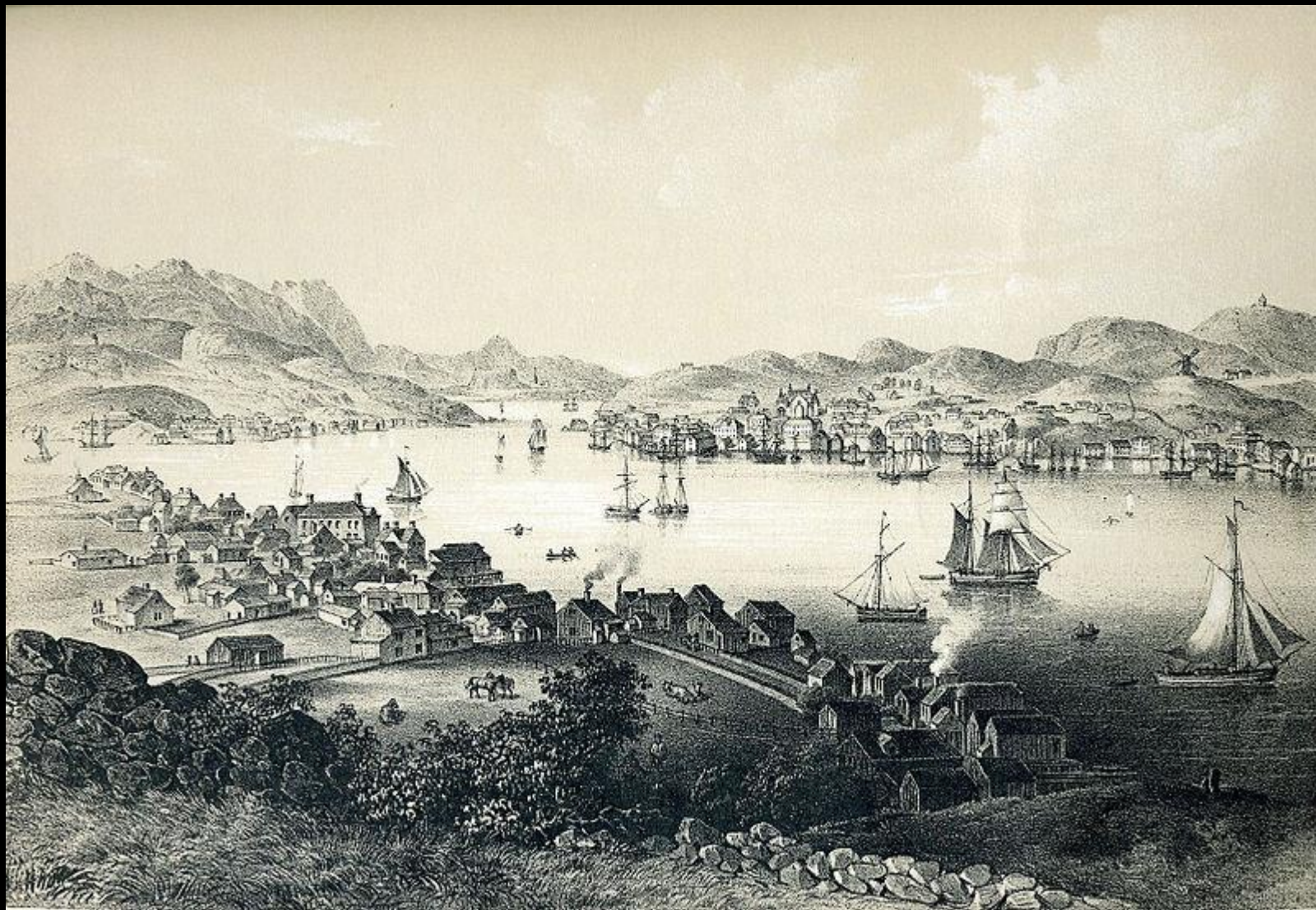

Kaféstoler i byens sentrum

1:50.000

Kristiansund

fra «Norge fremstilt i bilder 1846-48», Digitalarkivet

PRINSIPP- OG UTFORMINGSPLAN FOR VÅGEN

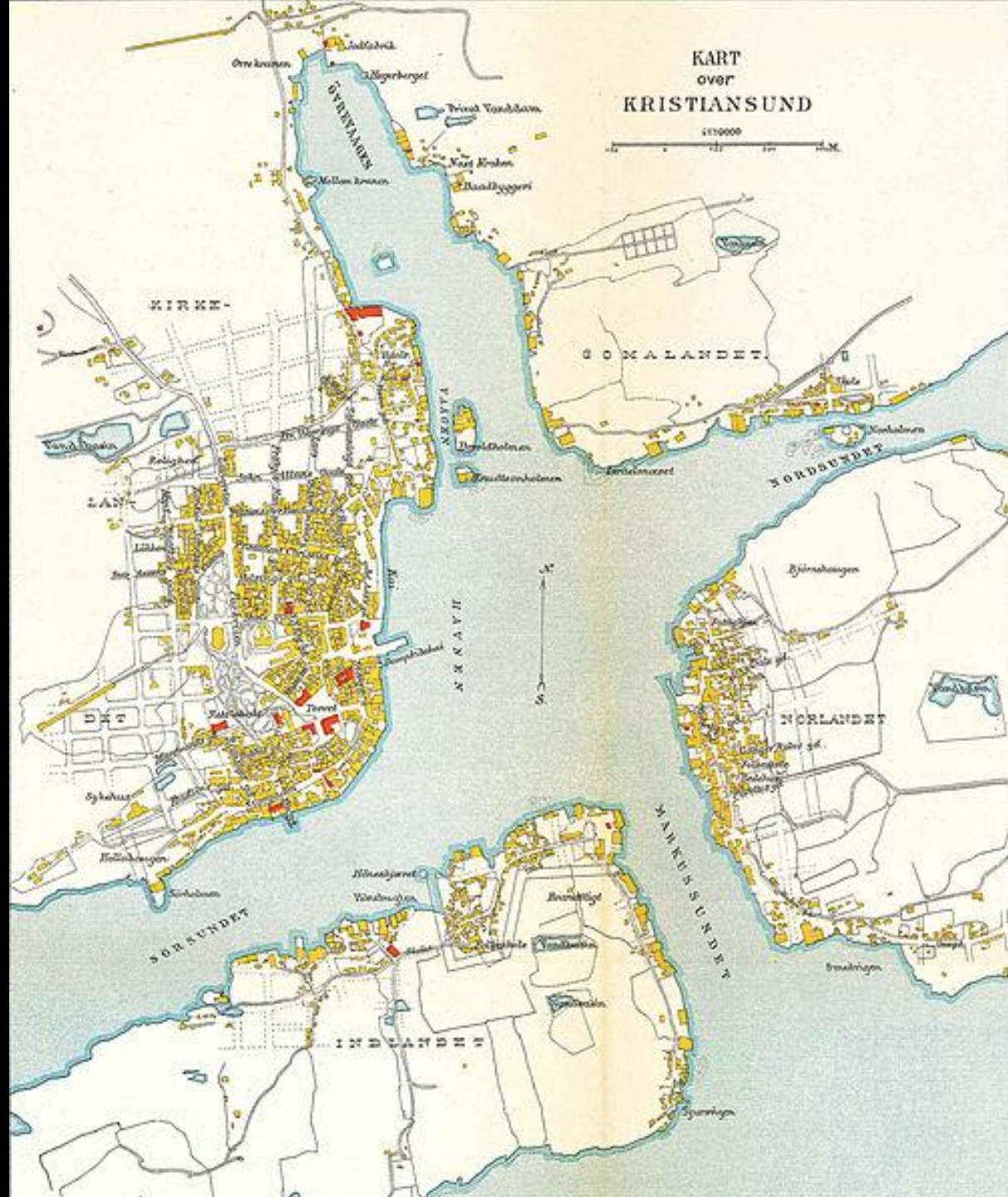
LAA325 - PLANLEGGING OG UTFORMING AV GATER OG BYROM

NMBU - VÅR 2014

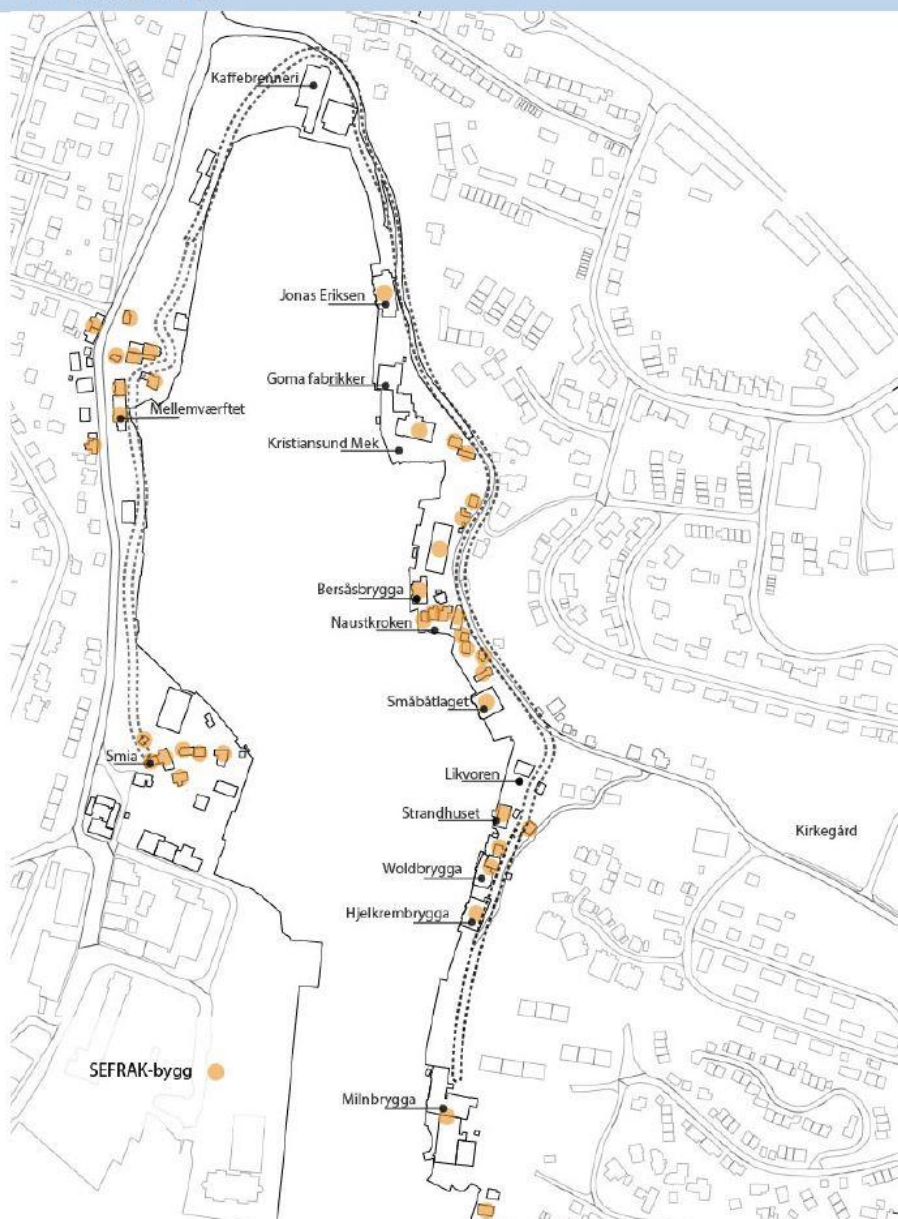
KART over KRISTIANSSUND

1:100000

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Historie

I hele Vågen er det en rekke SEFRAK-bygg. SEFRAK er en base over eldre bygg og andre kulturminner. Disse byggene er med på å vise Kristiansunds rike kysthistorie fra verftsbygging og klippfiske, dette gjør Vågen til et veldig spesielt kulturhistorisk område i Kristiansund. Nordmøre museum har flere museumsbygg i dette området, ved siden av eksisterende industri som Kristiansunds mekaniske.

Hele Vågen er og registrert i NB-registret til Riksantikvaren, Nasjonale kulturhistoriske bymiljøer. I beskrivelsen fra denne rapporten står det som følger:

I delområdet eksisterer enhetlig kulturminnemiljø knyttet til kystkultur med skipsverft, brygger, ulike typer industri og boliger. Området ble spart for bombardering under andre verdenskrig, og har et sammenhengende bymiljø som forteller historien om sjøfartsbyen Kristiansund. Blant de mest vesentlige kulturminnene kan nevnes:

- Brodtkorb-Christiegården kjøpmannsanlegg fra 1787 og 1834 er fredet.
- Mellemværftet, skipsverft fra 1800-tallet. Del av Nordmøre Museum – er under fredning.
- Woldeindommen, bøkkerverksted og bolig for bøkkermester fra 1880. Del av Nordmøre Museum.
- Hjelkrebrygga, klippfiskbrygge fra 1800-tallet, eid av Kristiansund kommune, men disponeres av Nordmøre museum.
- Milnbrygga, byens eldste og største klippfiskbrygge, eldste delen fra 1700-tallet. Del av Nordmøre Museum, og huser
- Norsk klippfiskmuseum. Tilhørende vaskehaller fra 1950-tallet og berg for klippfisktørring.
- Gomalandet gravsted, gravsted etablert på 1800-tallet, opparbeidet av ballastmasse fra klippfiskskuter i retur fra Spania.

Rapporten konkluderer og med at Vågen er et området av nasjonal interesse. Dette fordi Vågen har et samlet kulturminnemiljø med vidt spekter av enkeltminner knyttet til kystkultur fra 17- og 18-hundretallet. Området har nasjonal interesse både samlet sett og når det gjelder flere av de enkelte kulturminnene.

Konseptplan

